

Cultura i Societat

ESPECTACLES | CIÈNCIA | TENDÈNCIES | TRADICIONS | FETS I GENT | CINEMA | TELEVISIÓ

CORREU ELECTRÒNIC cultura.diaridegirona@epi.es

NASCUT A BARCELONA EL 1925 ■ José Sazatornil, mort ahir, va participar en un centenar de pel·lícules espanyoles, algunes de tan destacades com «El verdugo» (1963), «La escopeta nacional» (1978), «La Colmena» (1982), «Amanece que no es poco» (1989) o «Todos a la cárcel» (1993). Va rebre un Goya per «Espérame en el cielo» (1988). La seva darrera pel·lícula va ser «Vete de mí» (2006).

Mor Sazatornil, l'últim gran actor d'una saga irreplicable del cinema espanyol

► L'etern actor secundari va enlluernar el públic amb pel·lícules com «La escopeta Nacional» o «Espérame en el cielo»

MADRID | EFE

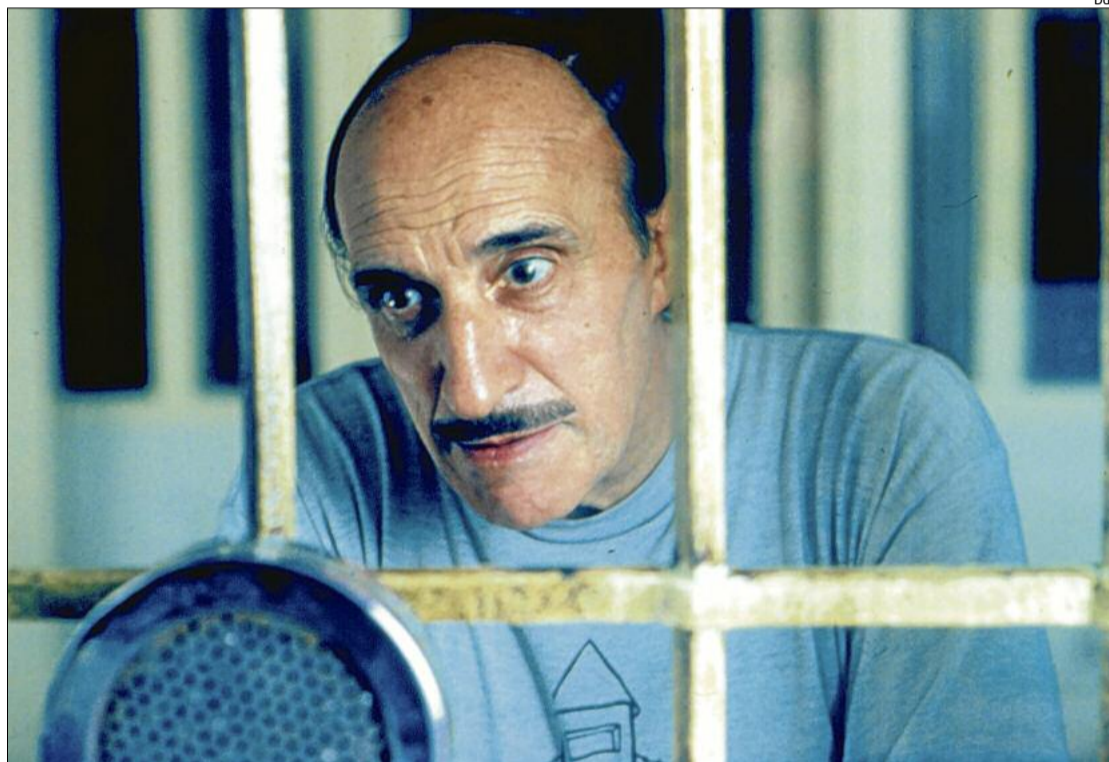
El món del cinema i l'espectacle han donat bona mostra del seu afecte i admiració cap a l'actor José Sazatornil, que va morir ahir als 89 anys i que serà recordat pels seus companys i el públic com un «gran actor», com era el seu desig.

Amb 89 anys ha desaparegut el divertit José Sazatornil, Saza, l'etern actor secundari que va enlluernar en pel·lícules com *La escopeta Nacional*; un intèrpret que el dia que ha marxat l'han ascendit al podi dels guanyadors, a aquell lloc on només pugen els grans, com va dir ahir el director Álex de la Iglesia, per a qui l'actor barceloní «era el cinema espanyol».

A l'espera que les seves restes mortals siguin enterrades al cementiri de l'Almudena de Madrid, avui a les 11.30 hores, desenes d'amics han volgut donar-li el seu últim adéu, com la seva gran amiga i companya, l'actriu Concha Velasco, que el va qualificar com un «senyor molt seriós, molt estudiós, molt culte i molt treballador».

Saza sempre va presumir d'aprendre els seus papers amb detall, d'un rigor i una disciplina a prova de «botifarrons», que són les improvisacions a les quals recorre l'actor quan no recorda el seu paper.

«Ens han desaparegut José Luis López Vázquez, Alfredo Landa, Agustín González. Ells quatre, amb Fernando Fernán Gómez, per des-

José Sazatornil.

comptat, eren els més grans», va puntualitzar la intèrpret.

Company en una altra de les pel·lícules que ja formen part de l'imaginari espanyol, *Amanece que no es poco*, l'actor i president de l'Acadèmia de Cinema, Antonio Resines, es va incloure en la que ha anomenat *Generació Saza* malgrat que a l'agost complirà els 60 anys: «Se'n pot anar content perquè era un dels grans i la gent li tenia molt d'afecte» i «l'hi ha demostrat fins al

final».

Si el públic l'estimava era per la seva peculiar manera de fer humor, un estil que s'ha quedat «sense hereu», segons el seu company de professió Javier Cámara. «Es caracteritzava perquè era un actor absolutament seriós, amb cara de pal, de pedra, que no estava fent res però que et feia riure a riallades. Era com el pallasso blanc perfecte, un actor fantàstic i un ser deliciós».

El productor cinematogràfic Enrique Cerezo va coincidir amb Cámara en aquest sentit ja que per a ell serà «difícil trobar-ne altres com Saza».

De la seva banda, l'actor Fernando Chinarro va destacar que Saza tenia «una cosa» amb la qual els actors se «sorprenien». «Tenia una mirada i una forma d'actuar natural, que no pot improvisar-se», va matisar.

Segons el parer de Manolo Ga-

REACCIONS

MARIANO RAJOY

PRESIDENT DEL GOVERN ESPANYOL

«Va ser un dels referents més importants del cinema i el teatre català i espanyol dels últims setanta anys»

GUÀRDIA CIVIL

COS DE SEGURETAT ESPANYOL

Saza va interpretar magistralment al caporal Gutiérrez de guàrdia civil a «Amanece que no es poco». Avui ens ha deixat. DEP»

liana, un altre dels actors que van anar ahir al tanatori de la M30, era «un exemple de dignitat» que tenia «una intuïció genial»: «I ell era l'últim dels que posseïen aquesta qualitat, aquella forma de fer impossible de repetir».

El gremi no el va reconèixer amb el Goya fins al 1989, quan va rebre el de millor actor de repartiment per *Espérame en el cielo*, d'Antonio Mercero, guardó al qual es van anar unint altres reconeixements per la seva feina tant en el cinema com el teatre.

També va rebre els següents premis: IX Premi Nacional de Teatre José Isbert el 2005; Premi Fundació Aisge, el 2004, la Minerva de Plata del Círculo de Bellas Artes de Madrid o el de la Unió d'Actors a «Tota una vida».

Els almogàvers, a partir de la «Crònica» de Muntaner

► Una exposició al Museu d'Història de Catalunya es basa en el testimoni recollit pel cronista de Peralada

BARCELONA | EFE

Una exposició evoca des d'ahir al Museu d'Història de Catalunya, a Barcelona, l'època dels almogàvers en plena expansió mediterrània de la Corona d'Aragó a partir del testimoni recollit per

Ramon Muntaner, el cronista de Peralada, a la seva cèlebre *Crònica* medieval.

La mostra, acte central de l'Any Muntaner, que commemora el 750è aniversari del naixement del gran cronista medieval (1265-1336), pretén, segons va explicar ahir el comissari, Stefano Cingolani, «estimular la lectura de la *Crònica*, obra d'un dels grans creadors de la literatura catalana, i reflexionar sobre una imatge del passat col·lectiu com la que va

narrar Muntaner i de les relacions que mantenim encara».

L'obra de Ramon Muntaner, una de les quatre grans cròniques catalanes, narra els fets ocorreguts des de la concepció de Jaume I (1207) fins a la coronació d'Alfonso III el Benigne (1328), i destaca per ser l'única en la que el cronista explica la seva vida dins del marc de la història del seu temps. A més, ressalta pel seu amor per la llengua catalana i per l'exaltació que fa de la monarquia.

«Aquesta admiració per la monarquia comença quan, sent un nen, fan escala a casa seva de Peralada el rei Jaume I i el rei Alfons de Castella en un viatge, com si avui Messi dormís a la casa d'un nen», explica Cingolani.

Els almogàvers, que eren soldats mercenaris que destacaven per la seva austeritat i per la violència de les seves accions, eren molt temuts i van sembrar el terror i la desolació, i Muntaner, que va ser mercader, polític i militar abans de

redactor, va seguir a aquests soldats entre 1303 i 1307, omplint després el seu relat d'episodis, fets i detalls d'aquesta època.

Aquesta part de la seva obra és la més fiable des d'un punt de vista historiogràfic, segons Stefano Cingolani, historiador i expert en les quatre grans cròniques catalanes, i la converteix en «peça imprescindible per a l'estudi d'aquest període», si bé, matisa, sovint el relat de Muntaner està allunyat de la realitat i més d'acord amb la seva pròpia percepció personal, entre novel·la, autobiografia i visió idealitzada de la monarquia.